Информација за резултатите од спроведување на ИПАРД Програмата 2014-2020 преку податоци/показатели за следење

Спроведувањето на ИПАРД во првата половина на 2021 продолжи иако во значително отежнати услови, пред се предизвикани од пандемијата. И онака нецелосните човечки капацитети во Телото за управување со ИПАРД и АФПЗРР се соочија со недостиг на кадар заради оправдано отсуство на вработените. Ова особено се рефлектираше на функционирањето на системот за следење на Програмата и навремената достава на податоци за следење, што директно влијае на функциите за следење на Програмата и известување на Телото за управување со ИПАРД (Член 8(3), 51 и 59 од Секторската Спогодба). Телото за управување со ИПАРД во повеќе наврати информираше и аплелираше до АФПЗРР да се назначи и обучи замена на службеникот за известување во АФПЗРР со цел да се надмине проблемот. Состојбата е идентификувана како ризик и соодветно пријавена и дускутирана помеѓу ИПАРД структурата на последниот Панел за ризици одржан на 11 мај 2021.

Во периодот од почетокот на 2021 година, до објавување на оваа информација (април 2021) и покрај отежнатите услови заради пандемијата, АФПЗРР склучи договори со 246 баратели и исплати 178 реализирани проекти/барања. Во продолжение е презентирано исполнувањето на целите и таргетите дефинирани за секоја мерка во Програмата.

Исполнувањето на целите на мерките се мери со сет на посебни показатели дефинирани и таргетирани за секоја мерка[1].

Показатели за мерка		Проектиран и таргети	Постигнати резултати	Постигнат о во %
Мерка 1	Број на исплатени барања/проекти	3.100	1.388	44,8%
	Број на земјоделски стопанства кои реализирале проекти за модернизација	3.100	1.388	44,8%
	Број на економски ентите кои постепено се унапредуваат до стандардите на ЕУ	1.200	320	26,7%
	Број на земјоделски стопанства кои постепено се унапредуваат кон целосна усогласеност со стандардите на ЕУ за благосостојба на животните	30	0	0%
	Број на земјоделски стопанства кои инвестирале во производство на енергија од обновливи извори	25	2	8%

[1] Показателите на број на исплатени барања, број на земјоделски стопанства кои реализираат проекти за модернизација и број на земјоделски стопанства/компании со дополнителни или диверзифицирани извори на приход во рурални средини имаат статус од 30ти април 2021. Останатите показатели од оваа табела се со статус 31ви декември 2020.

	Број на земјоделски стопанства кои инвестирале во намалување на емисијата на N_2O и метан во сточарството (управување со арско ѓубре)	50	/	/
	Вкупно инвестиции во физички капитал на земјоделските стопанства	48 мил. ЕУР	17,5 мил. ЕУР	36,5%
Мерка 3	Број на исплатени барања/проекти	220	59	26,8%
	Број на компании кои реализирале проекти за модернизација	220	59	26,8%
	Број на економски ентите кои постепено се унапредуваат до стандардите на ЕУ	200	18	9%
	Број на компании кои инвестирале во производство на енергија од обновливи извори	20	1	5%
	Број на отворени работни места (бруто)	1.300	/	/
	Вкупно инвестиции во физички капитал на компаниите	52 мил. ЕУР	17,6 мил. ЕУР	33,8%
Мерка 7	Број на исплатени барања/проекти	300	13	4,3%
	Број на земјоделски стопанства/компании со дополнителни или диверзифицирани извори на приход во рурални средини	70	13	18,6%
	Број на корисници кои инвестирале во производство на енергија од обновливи извори	25	0	/
	Број на отворени работни места (бруто)	1.000	/	/
	Вкупно инвестиции во физички капитал кај корисниците	9 мил. ЕУР	1,4 мил. ЕУР	15,5%

1. Анализа на процесот на спроведување по мерки

Спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020 започна во април 2017 со поднесување на барањата на првиот јавен повик (01/2017) во кој беа вклучени сите мерки од Програмата. До мај 2021 објавени се уште 5 јавни повици (секој повик за различна мерка) и најава за објавување на јавен повик за Мерка 7 (јавниот повик треба да се објави во првата половина на јуни 2021).

- Јавен повик 01/2018 за поднесување на барања за Мерка 3,
- Јавен повик 02/2018 за поднесување на барања за Мерка 1,
- Јавен повик 01/2019 за поднесување на барања за Мерка 7,
- Јавен повик 02/2019 за поднесување на барања за Мерка 3 и
- Јавен повик 01/2020 за поднесување на барања за Мерка 1.

Состојбата со поднесените барања на сите јавни повици е:

Мерка	Поднесени		Одобрени		Исплатени	
	Број	ЕУ средства	Број	ЕУ средства	Број	ЕУ средства
1	3.251	35.979.297	1.685	15.368.452	1.388	8.592.819
3	183	57.257.461	117	20.369.877	59	6.844.294
7	448	63.898.035	90	9.078.183	16	666.522
9	13	150.205	13	150.205	8	21.126
Вкупно	3.895	157.284.998	1.905	44.966.717	1.471	16.124.761

Анализата на спроведувањето на Програмата по региони е направена врз база на податоци со статус од 30ти април 2021.

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ средства	Број	ЕУ средства
Пелагониски	1.458	789	10.408.516	653	5.201.693
Вардарски	933	522	5.968.964	393	2.255.610
Североисточен	175	67	482.116	68	515.463
Југоисточен	311	131	6.702.204	101	2.209.761
Скопски	304	93	7.344.575	43	2.091.402
Југозападен	216	84	2.881.046	64	2.025.626
Полошки	139	41	5.629.489	24	691.073
Источен	346	167	5.399.603	117	1.113.560
Вкупно	3.882	1.892	44.816.512	1.463	16.104.188

Податоците и резултатите од горната табела се поткрепени со фактот дека региони како Пелагониски, Вардарски и Југоисточен имаат понапредно земјоделско производство, водено претежно од растително производство. Инвестициите во растително производство, особено во набавка на нови машини и опрема, се поедоставни за

спроведување –(нема потреба од дозволи за градба/реконструкција или во случај на набавка на трактори нема потреба од доказ за еколошките стандарди).

Мерка 1, поддршка по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ средства	Број	ЕУ средства
Пелагониски	1.355	732	4.904.912	634	3.959.146
Вардарски	859	503	3.263.590	388	1.814.864
Североисточен	146	62	405.254	65	441.620
Југоисточен	240	108	1.776.331	91	910.848
Скопски	182	65	1.302.115	30	156.568
Југозападен	158	71	334.562	58	286.391
Полошки	67	16	1.435.404	13	62.900
Источен	244	128	1.946.284	109	960.482
Вкупно	3.251	1.685	15.368.452	1.388	8.592.819

Мерка 3, поддршка по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ средства	Број	ЕУ средства
Пелагониски	34	26	3.586.876	13	1.061.730
Вардарски	25	13	2.022.735	5	440.746
Североисточен	5	2	73.382	2	72.920
Југоисточен	33	21	4.064.596	10	1.298.913
Скопски	32	18	3.951.701	10	1.496.397
Југозападен	8	7	1.910.267	5	1.738.348
Полошки	20	15	2.813.817	10	626.680
Источен	26	15	1.946.504	4	109.113
Вкупно	183	117	20.369.877	59	6.844.847

Мерка 7, поддршка по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ средства	Број	ЕУ средства
Пелагониски	69	28	1.916.728	6	180.817
Вардарски	49	6	682.639	0	0
Североисточен	24	3	3.480	1	923
Југоисточен	38	2	861.277	0	0
Скопски	90	10	2.090.759	3	438.437
Југозападен	50	6	636.217	1	887

Полошки	52	10	1.380.268	1	1.493
Источен	76	25	1.506.815	4	43.965
Вкупно	448	90	9.078.183	16	666.522

Спроведување на Мерка 1

За Мерка 1 досега беа објавени 3 јавни повици (01/2017, 02/2018 и 01/2020). Процесот на одобрување на барањата за првиот и вториот јавен повик заврши.

Јавен повик	Поднесени (А)	Одобрени (Б)	Исплатени (В)	Стапка на одобрување (Б/А)	Стапка на исплата (В/Б)
01/2017	1.404	845	817	60 %	96 %
02/2018	1.099	640	568	58 %	89 %
01/2020	748	200	3	27 %	2 %
Вкупно	3.251	1.685	1.388	52 %	82 %

Агенцијата сеуште ги одобрува барањата доставени на третиот јавен повик. Сумата на одобрени ЕУ средства изнесува 15.368.452 евра, сумата на исплатени 8.592.819 евра. Во мерката се забележани 57 раскинувања на договори на барање на барателите.

Типови на производство во Мерка 1[2]:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрени ЕУ средства	Исплатени барања	Исплатени ЕУ средства
Лозови насади	476	249	1.618.472	216	991.830
Овошни насади	1.009	443	4.858.395	388	2.626.813
Градинарство	214	92	598.236	83	439.689
Полјоделство	1.403	671	4.349.349	512	3.173.195
Индустриски култ.	52	13	94.580	10	85.581
Произв. на млеко	43	6	145.501	3	49.757
Произв. на месо	28	5	2.062.363	2	32.938
Произв. на јајца	10	2	446.268	0	0
Преработка	11	2	28.303	1	12.786
Произв. на енергија	5	2	6.353	2	6.353

Интересот и искористеноста на поддршката од ИПАРД за инвестициски активности во мерката 1 е првенствено за набавка на опрема и машини. Значително послаб е интересот за инвестициски активности за изградба или реконструкција на земјоделски објекти и развој на инфраструктура на фармите. Причината за оваа состојба е неможноста на барателите да добијат одобренија за градба/реконструкција.

[2] Податоците во оваа табела се од декември 2020

Легализацијата на фармите, недостатокот на детални урбанистички планови во селата и слабите капацитети на руралните општини одговорни за ова прашање се дополнителни проблеми што го попречуваат процесот на добивање одобрение за изградба или реконструкција.

Преглед на барања во Мерка 1 по тип на инвестиција (набавка на опрема или градење/реконструкција)[3]:

Тип на инвестиција	Поднесени	Одобрени	Исплатени
Набавка на опрема и механизација	3.224	1.482	1.215
Градење/реконструкција	27	3	2

Исто така, не е покажан интерес за инвестиции во комбајни, специјализирани приколки за земјоделски транспорт и возила. Инвестициите во наводнување имаат помала вредност и тие обично се комбинираат со друга опрема и машини. Со цел да се избегне двојно пребројување на проектите, системот за следење ги регистрира овие барања со мешани типови на инвестиција според повисоката цена на набавената ставка, во овој случај опремата или машинеријата.

Согласно податоците на Агенцијата, огромен е интересот за набавка на опрема за постбербени активности, преработка и директен маркетинг на сопственото производство.

Спроведување на Мерка 3

Како и за Мерката 1 и за Мерката 3 имаше 3 јавни повици (01/2017, 01/2018 и 02/2019). Процесот на одобрување на барањата за првиот и вториот јавен повик заврши.

[3] Податоците во оваа табела се од декември 2020

Јавен повик	Поднесени (А)	Одобрени (Б)	Исплатени (В)	Стапка на одобрување (Б/А)	Стапка на исплата (В/Б)
01/2017	67	31	30	46 %	97 %
01/2018	65	38	28	58 %	74 %
02/2019	61	48	1	79 %	2 %
Вкупно	183	117	59	64 %	50 %

Агенцијата сеуште ги одобрува барањата доставени на третиот јавен повик. Сумата на одобрени ЕУ средства изнесува 20.369.877 евра, сумата на исплатени 6.844.847 евра. Големата разлика помеѓу одобрените и исплатени барања се должи на природата (обемноста) на проектите кои се реализираат, како и на временската рамка за нивна реализација и се рефлектира на обемот на работа на Секторот за авторизација на исплати во Агенцијата. Имено, во следните 19 месеци Секторот ќе треба да авторизира исплата на средства 2,5 пати поголема од досега исплатените средства.

Типови на производство во Мерка 3[4]:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрени ЕУ средства	Исплатени барања	Исплатени ЕУ средства
Собирни центри млеко	10	6	912.043	5	296.171
Преработка на млеко	13	7	622.038	5	254.041
Говеда за тов	21	16	2.743.340	9	2.129.980
Свињи за тов	4	4	326.394	3	187.189
Собирни центри О/З	30	16	4.548.128	9	1.322.949
Преработка на О/З	56	26	5.832.243	13	965.225
Мелничка индустрија	21	9	320.032	3	107.760
Масти и масла	3	2	24.616	1	9.620
Винарство	25	15	2.905.513	7	991.857

Слично на мерката 1, повеќето видови инвестиции во оваа мерка се во набавка на машини и опрема за специјализирани производствени активности. Сепак, 30 барања, од кои 10 се одобрени за проекти кои вклучуваа инвестиции во изградба/реконструкција на оперативни објекти.

Преглед на барања во Мерка 3 по тип на инвестиција (набавка на опрема или градење/реконструкција):

[4] Податоците во оваа табела се од декември 2020

Тип на инвестиција	Поднесени	Одобрени	Исплатени
Набавка на опрема и механизација	153	87	49
Градење/реконструкција	30	14	6

Не е покажан интерес за инвестирање во подобрување на стандардите за благосостојба на животните, управување со отпад и отпадни води, подобрување на инфраструктурата на стопанството и специјализирана приколка и возила за транспорт. Во 32 наврати, договорите биле откажани на барање не барателите.

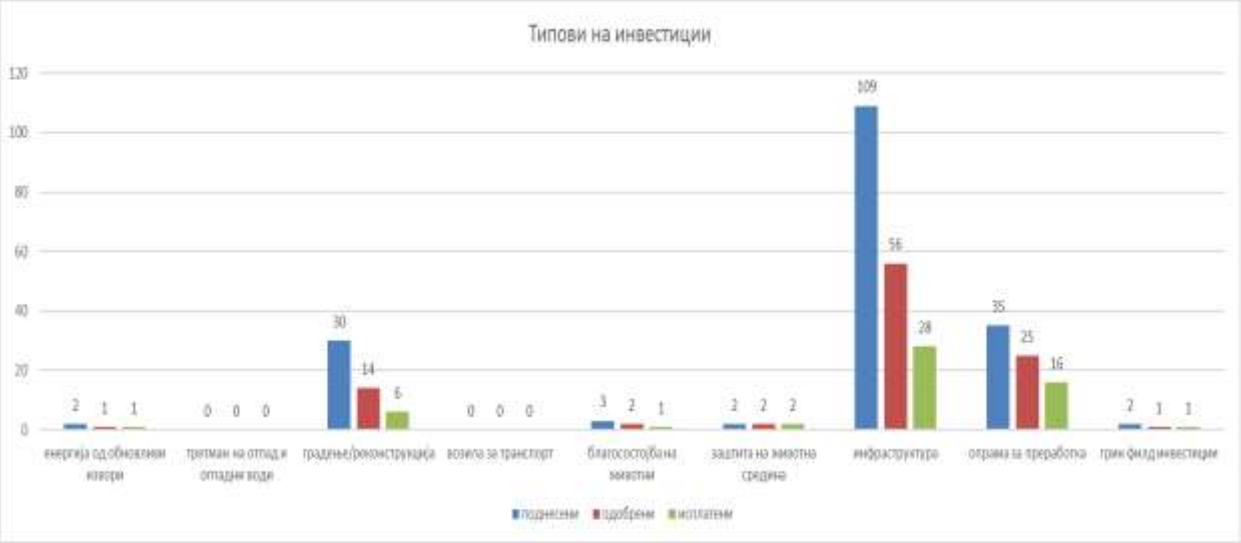

Спроведување на Мерка 7

За Мерката 7 се објавени два јавни повици и најава за објавување на трет јавен повик во текот на јуни 2021.

Јавен повик	Поднесен и (А)	Одобрен и (Б)	Исплатен и (В)	Стапка на одобрување (Б/А)	Стапка на исплата (В/Б)
01/2017	187	23	13	12 %	56 %
01/2019	261	67	3	26 %	4 %
Вкупно	448	90	16	20 %	18 %

Процесот на обработка/одобрување на барањата доставени на вториот јавен повик сеуште не е завршен.

На првиот јавен повик беа доставени голем број барања (46) за инвестиции во производство на обновлива енергија. Сите овие барања беа одбиени бидејќи не ги исполнија критериумите на Програмата. Инвестициите во производство на обновлива енергија подоцна беа исклучени од вториот јавен повик (01/2019).

Вкупно се исплатени 16 апликации (придонес на ЕУ од 666.522 €).

Тип на производство во Мерка 7[5]:

Тип на производство	Поднесен и барања	Одобрени барања	Одобрени ЕУ средства	Исплатени барања	Исплатени ЕУ средства
Одгледување на печурки тартуфи	1	0	0	0	0
Хортикултура	5	3	0		
Семе и расаден материјал	2	1	73.847		
Одгледување на дивеч	7	1	183.657		
Пчеларство	98	18	34.216	1	1.614
Ароматични зачински растенија	22	8	11.146	5	5.662
Дрва за сеча и биомаса	4	0	0	0	0
Аквакултура	3	0	0	0	0
Преработка на млеко	17	1	20.549	0	0
Преработка на О/З	24	3	262.852	0	0
Преработка на житарици	1	0	0	0	0
Пијалоци	2	0	0	0	0
Обработка на дрво	33	5	1.298.085	3	474.256
Производство на мебел	75	10	1.416.507	0	0
Занаетчиство	6	0	0	0	0
Ветеринарни услуги	11	3	22.155	2	14.225
Услуги за поправки и одржување	2	0	0	0	0
Социјални услуги	3	0	0	0	0
Услуги за обука, едукативни центри	4	1	487.158	0	0
Транспортни услуги	1	0	0	0	0
Останати услуги	8	0	0	0	0
Туризам	39	7	1.469.465	0	0
Угостителство	7	0	0	0	0
Рурални музеи	13	2	549.112	1	147.717
Семинари и тренинзи	8	0	0	0	0
Рекреативни активности	6	0	0	0	0

[5] Податоците во оваа табела се од декември 2020

Сончева, ветерна, водна и геотермална енергија	40	0	0	0	0
Производство на биогориво	1	0	0	0	0
Енергија за сопствени потреби	5	0	0	0	0

Преглед на барања во Мерка 7 по тип на инвестиција (набавка на опрема или градење/реконструкција):

Тип на инвестиција	Поднесени	Одобрени	Исплатени
Набавка на опрема и механизација	375	57	12
Градење/реконструкција	73	3	1

Во оваа мерка, преовладува интересот за инвестирање во изградба и реконструкција на оперативни објекти за соодветните економски активности, инвестиции во подобрување на инфраструктурата на барателите, како и инвестиции во специјализирана опрема за обработка.